

Sag C-230/23**Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement****Dato for indlevering:**

13. april 2023

Forelæggende ret:

Ondernemingsrechtbank Gent Afdeling Gent (Belgien)

Afgørelse af:

16. februar 2023

Sagsøger:

CV REPROBEL

Sagsøgt:

NV COPACO BELGIUM

Hovedsagens genstand

Sagsøgeren – CV REPROBEL (herefter: REPROBEL) – har i det væsentlige nedlagt påstand om, at sagsøgte tilpligtes at betale 28 614,49 EUR (inkl. moms) for ubetalte fakturaer og at betale erstatning på 2 861,44 EUR, for begge beløbs vedkommende med tillæg af renter. Sagsøgte – NV COPACO BELGIUM (herefter: COPACO) – har nedlagt påstand om frifindelse.

Genstand og retsgrundlag for anmodningen om præjudiciel afgørelse

Denne anmodning i henhold til artikel 267 TEUF vedrører spørgsmålet om, hvorvidt en institution, der af staten har fået til opgave at opkræve og fordele den rimelige kompensation som omhandlet i artikel 5, stk. 2, litra a) og b), i direktiv 2001/29, og som staten fører tilsyn med, er en institution, over for hvilken en borger til sit forsvar kan påberåbe sig, at en national bestemmelse, som denne institution gør gældende over for den pågældende borger, er uforenelig med EU-retten, hvorvidt denne direktivbestemmelse har direkte virkning og hvorvidt en

national ret skal undlade at anvende en national bestemmelse, der er uforenelig med denne bestemmelse.

Præjudicielle spørgsmål

Er en institution som REPROBEL, for så vidt som den af staten i henhold til kongeligt opdrag har fået til opgave at opkræve og fordele den af staten fastsatte rimelige kompensation som omhandlet i artikel 5, stk. 2, litra a) og b), i direktiv 2001/29, og hvormed staten fører tilsyn, en institution, over for hvilken en borger til sit forsvar kan påberåbe sig, at en national bestemmelse, som denne institution ønsker at gøre gældende over for den pågældende borger, er uforenelig med EU-retten?

Er det ved besvarelsen af dette spørgsmål af betydning, at det tilsyn, som staten fører med denne institution, bl.a. omfatter:

- o Denne institutions forpligtelse til altid at fremsende kopier af sine anmodninger til skyldnerne om oplysninger, som er nødvendige både for opkrævningen og for fordelingen af reprografivederlaget, til den ansvarlige minister, således at denne til stadighed er informeret om, hvordan institutionen udøver sin tilsynsret, og kan afgøre, om det er hensigtsmæssigt at fastsætte indholdet, antallet og hyppigheden af anmodningerne om oplysninger ved ministeriel bekendtgørelse således, at de i mindst muligt omfang hindrer de adspurgte personers aktiviteter.
- o Institutionens forpligtelse til at opfordre ministerens repræsentant til at fremsende en anmodning om oplysninger, som er nødvendig for opkrævning af det forholdsmæssige reprografivederlag, til skyldnere, forhandlere, uanset om der er tale om grossister eller detailhandlere, leasingvirksomheder eller virksomheder, der servicerer apparater, såfremt skyldneren ikke har medvirket ved opkrævningen, idet institutionen også er forpligtet til at fremsende en kopi af denne anmodning til den ansvarlige minister, således at denne kan fastsætte indholdet, antallet og hyppigheden af anmodninger om oplysninger således, at de i mindst muligt omfang hindrer de adspurgte personers aktiviteter.
- o Institutionens forpligtelse til at fremlægge reglerne for fordeling af reprografivederlaget og enhver ændring, den måtte foretage heraf, for den ansvarlige minister til godkendelse.
- o Institutionens forpligtelse til at forelægge den anmeldelsesformular, som den har udfærdiget, for den ansvarlige minister til godkendelse, uden hvilken godkendelse formularen ikke må udstedes.

Er det ved besvarelsen af spørgsmålet også af betydning, at institutionen har følgende beføjelser:

- o En beføjelse til fra alle personer, som er skyldnere, bidragspligtige, forhandlere, uanset om der er tale om grossister eller detailhandlere, leasingvirksomheder eller virksomheder, der servicerer apparater, at anmode om alle oplysninger, der er nødvendige til brug for opkrævning af reprografivederlaget. I den forbindelse skal enhver anmodning altid ledsages af en vejledning om de strafferetlige sanktioner, som idømmes, hvis ikke den fastsatte frist overholdes eller der gives ufuldstændige eller urigtige oplysninger.
- o En beføjelse til fra enhver skyldner at kræve, at denne giver alle oplysninger om de reproducerede værker, som er nødvendige for fordelingen af reprografivederlaget.
- o En beføjelse til at modtage alle oplysninger, der er nødvendige for udførelsen af dens hverv, fra told- og afgiftsmyndigheden, momsmyndigheden og fra Rijkdienst voor Sociale Zekerheid (det nationale kontor for social sikring).

Har artikel 5, stk. 2, litra a) og b), i direktiv 2001/29 direkte virkning?

Er en national ret efter anmodning fra en borger forpligtet til at undlade at anvende en national bestemmelse, såfremt denne bestemmelse, som staten har fastsat, er uforenelig med artikel 5, stk. 2, litra a) og b), i direktiv 2001/29, navnlig fordi den bestemmelse, der er uforenelig med den ovenfor nævnte artikel, forpligter denne borger til at betale afgifter?

Anførte EU-retlige retsfor skrifter

Artikel 5, stk. 2, litra a) og b), og 52. betragtning til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet (herefter: direktiv 2001/29)

Anførte nationale forskrifter

Kongelig anordning af 30. oktober 1997 om vederlæggelse af ophavsmænd og forlæggere for reproduktion til private eller didaktiske formål af værker på grafiske eller lignende medier (herefter »kongelig anordning«)

Lov af 22. december om ændring af visse bestemmelser i bog XI i Wetboek van economisch recht (den økonomiske lovkodeks).

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne i hovedsagen

- 1 REPROBEL har i det væsentlige nedlagt påstand om, at COPACO tilpligtes at betale 28 614,49 EUR for ubetalte fakturaer og at betale erstatning på 2 861,44 EUR, for begge beløbs vedkommende med tillæg af renter. COPACO har nedlagt påstand om frifindelse.

De væsentligste argumenter, der anføres af hovedsagens parter

- 2 COPACO har gjort gældende, at bestemmelserne i den kongelige anordning af 30. oktober 1997, som foreskrev et tostrengt vederlag for reproduktion til private eller didaktiske formål af værker på grafiske eller lignende medier – et fast vederlag og et forholdsmæssigt vederlag – er uforenelige med artikel 5, stk. 2, litra a) og b), i direktiv 2001/29, som tillader de medlemsstater, der indfører retten til reproduktion i deres retsorden, at fastsætte undtagelser hertil.
- 3 Som reaktion på dommen af 12. november 2015, Hewlett-Packard Belgien, C-572/13, hvori Domstolen fastslog, at artikel 5, stk. 2, litra a) og b), i direktiv 2001/29 var til hinder for det reprografisystem, som Belgien havde indført, og som omfattede opkrævning af faste vederlag, udsatte COPACO betalingen af sine fakturaer fra november 2015 til januar 2017 og endog derefter. I marts 2017 trådte den nye belgiske reprografifordning i kraft. De ubetalte fakturaer stammer derfor fra tiden forud for den nye ordnings ikrafttræden.
- 4 Ifølge COPACO har artikel 5, stk. 1, litra a) og b), i direktiv 2001/29 direkte virkning.

REPROBEL har rejst tvivl om, hvorvidt artikel 5, stk. 2, litra a) og b), i direktivet er ubetinget, klar og præcis, da det overlades til medlemsstaterne efter eget skøn frit at beslutte, om de vil fastsætte begrænsninger eller ej, og til nærmere at fastlægge, hvad der er en rimelig kompensation. Heroverfor har COPACO gjort gældende, at de præcise omstændigheder knyttet til denne bestemmelse og kravet om, at den skal være ubetinget, klar og præcis, også er præget af de fortolkninger fra Domstolens side, som denne bestemmelse allerede har givet anledning til.

- 5 REPROBEL er desuden af den opfattelse, at selskabet af forskellige årsager ikke er en statslig institution. COPACO er af den modsatte opfattelse.

Kort fremstilling af begrundelsen for forelæggelsen

- 6 Den forelæggende ret [Ondernemingsrechtbank Gent Afdeling Gent (ret i handels- og erhvervsretlige sager i Gent, filial Gent, Belgien)] har fastslået, at bestemmelserne i et direktiv principielt først har direkte virkning for medlemsstatens ret, når de er gennemført i national ret.

Den belgiske stat blev i dom af 18. november 2004 kritiseret af Domstolen for forsinket gennemførelse af direktiv 2001/29, som skulle have været gennemført senest den 22. december 2002 (dom af 18.11.2004, Kommissionen mod Belgien, C-143/04).

I undtagelsestilfælde, og såfremt direktivet ikke er blevet gennemført rettidigt i belgisk ret og det ikke er muligt at foretage nogen fortolkning i overensstemmelse med direktivet, skal nationale bestemmelser vige for de EU-retlige bestemmelser i et direktiv, og direktivets bestemmelser skal anvendes som lovgivning i belgisk ret. Som det fremgår af punkterne 4 og 5 ovenfor, har parterne forskellige holdninger for så vidt angår opfyldelse af de betingelser, der gælder herfor.

- 7 Hvorvidt REPROBEL er en statslig institution, er efter den forelæggende rets opfattelse af betydning for afgørelsen af, om der foreligger en horisontal retstvist (mellem borgere) eller en vertikal retstvist (mellem en borger og staten eller dennes organer). I sidstnævnte tilfælde kan bestemmelserne i et direktiv i givet fald gøres gældende direkte. Den præcise fortolkning af begrebet »statslig institution« giver fortsat anledning til kontroversielle holdninger, som ikke gavner retssikkerheden, og afklaringen af spørgsmålet om, hvorvidt REPROBEL skal anses for at være en statslig institution i EU-retlig forstand, er alene forbeholdt Domstolen.
- 8 Såfremt den foreliggende retssag vedrører en vertikal retstvist, kan en borger over for staten eller dennes organer direkte påberåbe sig direktivets bestemmelser, såfremt disse bestemmelser er formuleret ubetinget, klart og tilstrækkeligt præcist. Parterne er uenige om, hvorvidt dette er tilfældet her.
- 9 Efter den forelæggende rets opfattelse er betingelsen om en ubetinget, klar og tilstrækkelig præcis formulering opfyldt, når medlemsstaterne forpligtes til at udvise en bestemt adfærd, og/eller når de pålægges en klar og præcis forpligtelse til at nå et bestemt resultat.

Den omstændighed, at der gives medlemsstaterne valgmuligheder, er åbenbart ikke uforenelig med betingelsen om, at direktivets bestemmelse skal være ubetinget og tilstrækkelig præcis (dom af 12.2.2009, Cobelfret, C-138/07, og af 17.3.2022, Daimler, C-232/20).

- 10 Der kan være behov for fortolkning ikke kun som følge af en direktivbestemmelseres upræcise eller uklare karakter, men også fordi en fortolkning er nødvendig i et bestemt tilfælde, uden at der rejses tvivl om selve bestemmelsens klare, præcise eller ubetingede karakter.

En sådan fortolkning tilkommer udelukkende Domstolen og ikke den nationale ret.

- 11 Det centrale i sagen er fortolkningen af begrebet »rimelig compensation«, som Domstolen tidligere har undersøgt i forskellige domme, der er afsagt efter anmodninger om præjudicielle afgørelser vedrørende en mere detaljeret

indholdsmæssig fortolkning af dette begreb, uden dog at fastslå, at der er tale om en upræcis eller en uklar formuleret bestemmelse.

ARBEJDS
DOKUMENT